МИЛУТИН ЂУРИЧКОВИЋ

БЕГУНЦИ

У сам освит зоре два мушкараца су бежала кроз шумске честаре и зелена поља пуна росе. Стрмоглаво су јурили кроз облак густе магле, који се тек спустио на спарушену земљу. Увијени у дебеле и тешке огртаче који су им ометали кретање, али их и штитили од јесење студи, ни сами нису знали куда иду. Док је ветар дувао свом снагом, бришући све пред собом – и лишће, и гране, и жбунове, њихова кожа је полако постала модра и ледена.

Нису много говорили. Стало им је само да се спасу и некако извуку живе главе. Мучила их је глад и жеђ. У даљини су се чули пуцњеви из пушака, снажан лавеж паса и понеки крик птице који није слутио на добро. Па ипак, нису посустајали у намери да се докопају чистине и пролаза преко стрмог планинског превоја. Кад би за тренутак одахнули и застали крај високих стабала, чинило се да их милују и грле, не желећи да се одвоје од њих. Шума је већ увелико тамнила, док су њих двојица опрезно корачали и гледали свуда унаоколо, управо онако као што то чини прогоњена звер коју хајка само што није стигла.

Превалили су добар део пута и били ван домашаја пушкомета, али још увек нису били сигурни да су спасени. Газили су кроз хладну воду и бујице, прескакали густа шипражја и дубодолине, придржавајући један другог наизменично. Иако су журили напред, стално су се окретали за собом не из страха колико од жеље да се још који пут нагледају лепоте родног краја. Бришући зној са чела, Милош снажно удахну и застаде.

– Шта је? – забринуто ће Ранко, висок и мршав човек, опорог лица и благог погледа. – Ниси се ваљда уморио?

– Нисам се уморио. Хоћу само још једном да видим ову равницу – узврати Милош тужног лица и сузних очију. – Можда се никад нећемо вратити...

– Немој тако – разуверавао га је пријатељ и сам свестан да је то, можда, сурова истина. – Ако се ми не вратимо, вратиће се наша деца или наши унуци!

– Дај Боже! Али ја никад више нећу видети Метохију...

Наставили су да силазе благом падином, обраслом густим шибљем и оштрим трњем, тетурајући се један за другим. Трагови људског живота и слободе били су далеко од њих. Зато је требало ићи још даље и даље, у непознато и неизвесно. То им је била последња прилика да се домогну спаса и пронађу своје породице, које су већ пребегле преко границе. Нису успоравали ход, упркос даху смрти који их је неумољиво пратио.

Зауставише се испред неке висоравни, прекривене лишајевима и маховином, испод које је једна срна пила воде са потока. Ранко показа руком да ћуте, како би за тренутак уживали у погледу. Али то није дуго потрајало. Опазивши њихово присуство, животиња се уплаши и брже-боље отрча уском стазом кроз шумско грмље.

– Сачекај ме да се још једном напијем ове изворске воде! – завапи Милош молећиво, умивајући притом руке и лице. – Нигде нема овог раја, ове питомине...

– Пожури! – упозоравао је Ранко, гледајући испред себе.

– Не могу да журим! – оклевао је Милош, непомичан и одсутан. – Боли ме...

– Шта те боли?

– Душа...

После кратке и неподношљиве тишине, Ранко изусти са горчином:

– И мене.

– Оставили смо отворене куће!

– Знам. Нисмо једини...

Док му се срце стезало и лупало потмулим ударцима, Ранко приђе и потапша сапутника по рамену. Покушавао је да га утеши, иако је обојици требала утеха.

– Како да оставимо све ово? – јадиковао је Милош у неверици, ширећи руке према небу. – Земљу, кућу, гробове...

– И ово ће проћи. Хајдемо сада! – одлучно ће Ранко, док се Милош окретао у страну, јецајући и скривајући сузе.

На ветру је лелујала његова разбарушена коса, док је однекуд допирала сетна песма чобана. Нечије стадо оваца клизило је стрмим путељком поред трновитих грмова и велике пећине, у чијој се унутрашњости налазио заклон као скровиште за путнике и намернике.

Пред бегунцима је пуцало непрегледно пространство, које је тек требало упознати. Наставили су даље, иако им се није ишло. Радије би се вратили назад – свом родном прагу и огњишту и по

цену живота! Али другог излаза није било. Свесни свега тога, поново почеше да корачају по камењу које се одронило на брдским забитима, над којима су лебделе сенке и одјекивали крици разних животиња. Ишли су знатно опрезније да не би изазвали одроне у јаруге и провалије.

Ранко застаде испред Милоша и невелик камен с пута стави у џеп.

– Да понесем бар нешто...

– Ја носим икону – рече Милош, држећи се десном руком за груди. – Само то сам успео да спасем.

У њиховим душама није било мржње, беса и жеље за осветом – колико чежње, патње и бола. Чинило се да њиховом бежању и мукама нема краја. Изнурени и опхрвани тугом кренуше у правцу истока, верујући ипак у избављење и спас. С времена на време опијао их је мирис смоле. Чуло се зујање пчела, док су се ковитлаци дима протезали скоро читавом долином.

– Чујеш ли музику? – упита Милош шапутавим гласом, показујући на оближњу крошњу дрвета.

– Теби се причињава – саосећајно ће Ранко, помало забринут за здравље свог суседа. – Можда је то од ветра или бунила...

– Не сећам се више ничега. Ни зашто бежимо, ни куда идемо – задрхта Милош одједном, подижући рамена. – Можда је ово само ружан сан који сањамо отворених очију...

– Још само мало и стигли смо. Нисмо залутали – бодрио га је Ранко, осећајући мучнину у стегнутом грлу.

Очајање је лагано освајало Милоша, који је посртао као обузет вртоглавицом или грозницом, док је Ранко био прибранији и смиренији. Стопу по стопу грабили су напред потпуно задихани, препуштајући се судбини и надајући се некаквом чуду или ускрснућу. Суморног погледа, повијених леђа и омлитавелих ногу, изгледали су као изгубљене утваре које су прележале неку тешку болест, па се сад тетурају и не знају шта раде ни куда иду. Скоро на измаку снаге, малаксали и клонули, једва су дисали од умора и исцрпљености.

После неколико сати хода и бесомучног бежања кроз шуме, пољане и планинске гудуре, одједном се све стишало. Као да је прошла велика олуја, сунце је поново заблистало на хоризонту. У струјању ваздуха осећао се неки други свет који охрабрује, успокојава.

Већ су се назирали први зраци јутарњег сунца кад су најзад могли да одахну, ступивши први пут на слободну и сигурну територију. Нека лепа светлост је заблистала небом, као да се нови живот поново рађа.